

EU-TUOMIOISTUIMEN OIKEUSKÄYTÄNTÖÄ SOSIAALITURVAN KOORDINAATIOSTA

19.4.2017

Lainsäädäntöneuvos, OTT Sonya Walkila

Oikeusministeriö

SISÄLTÖ

Sosiaaliturvan koordinaatiota koskevia esimerkkejä EU-tuomioistuimen oikeuskäytännöstä:

- **Työttömyysturva**

Jeltes (+ Miethe); Petersen

- **Perhe-etuudet**

Slanina; Hudzinski (+Bosmann); Bergström

- **Koordinaatioasetusten aineellinen soveltamisala**

komissio v. Malta

TYÖTTÖMYYSTURVA

JELTES, C-443/11

Jeltes (NL) rajatyöntekijä, asuu BE ja töissä NL

- Työttömäksi **08/'10** → haki työttömyysetuutta NL:sta → ”epätyypillinen rajatyöntekijä”
- Asetuksen 1408/71 71 artikla:
 - kokonaan työttömät *rajatyöntekijät* ovat sen jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, jonka alueella he asuvat
 - kokonaan työttömät *muut kuin rajatyöntekijät*, jotka eivät palaa päivittäin tai vähintään kerran viikossa asuinjäsenvaltioon, voivat asettua työvoimaviranomaisten käytettäväksi toimivaltaisen jäsenvaltion alueella tai asettua työvoimaviranomaisten käytettäväksi asuinjäsenvaltion alueella
- Uusi asetus 883/2004 voimaan **05/'10**

JELTES ↔ MIETHE

Miethe-tuomion merkityksellisyys (C-1/85)?

- *Miethe* (DE) oli aina asunut ja työskennellyt DE:ssa
- Muutti BE:aan lasten koulun takia, mutta jatkoi töitä DE:ssa
- Työttömäksi → haki työttömyyskorvausta DE:sta → hylky
- **EUT:** työntekijä, joka on säilyttänyt sellaiset ammatilliset ja henkilökohtaiset siteet viimeiseen työskentelyjäsenvaltioonsa, että hänellä on siellä parhaat mahdollisuudet palata työelämään, voi halutessaan asettua tämän JV:n työvoimaviranomaisten käytettäväksi työnsaantia varten voidakseen saada sieltä **sekä** tukea uudelleen työllistymistä varten **että** työttömyyskorvauksia.
- ”Epätyypillinen rajatyöntekijä” = muu kuin rajatyöntekijä

.. JELTES

- Asetuksen N:o 883/2004 65 artiklalla korvattiin asetuksen 1408/71 71 artikla muuttamalla osittain sen sisältöä:
 - kokonaan työttömät rajatyöntekijät voivat saada *työttömyyskorvauksia* edelleen *vain asumisvaltiostaan*
 - voivat kuitenkin *ilmoittautua työnhakijoiksi* myös viimeisessä työskentelyvaltiossa
- Mites *Miethé*?
 - ”Epätyypillinen rajatyöntekijä”: sekä työllistymistuki että korvaus

.. JELTES

EUT: kokonaan työttömän rajatyöntekijän on ilmoittauduttava asuinjäsenvaltionsa työvoimaviranomaisten käytettäväksi.

- Velvollisuus eikä mahdollisuus
- Voi ainoastaan *ilmoittautua täydentävästi* myös viimeisen työskentelyjäsenvaltionsa työvoimaviranomaisten käytettäväksi
- Asetus 883/2004 annettiin *Miethe*-tuomion jälkeen
→ lainsäätäjä olisi voinut muotoilla 65 artiklan toisin
→ ei tehnyt näin
- *Jeltes* saa työttömyyskorvaukset BE:sta ja voi tämän lisäksi ilmoittautua NL:n työvoimaviranomaisten käytettäväksi, mutta ainoastaan saadakseensa siellä palveluja uudelleen työllistymistä varten (ei korvausta).

PETERSEN, C-228/07

- *Petersen* (DE), työskenteli Itävallassa, muuttamassa takaisin Saksaan
- Haki *työkyvyttömyyseläkettä* Itävallasta → hylky
- Asetuksen 10.1 artiklan mukaan ”työkyvyttömyysetuus” voidaan viedä maasta, mutta ”työttömyysetuutta ” tässä tapauksessa ei (vrt. 69 art.)
- **EUT:** kyse työttömyysetuudesta
- Itävallan kansallisen lainsäädännön mukaan ko. etuuden saamisen edellytyksenä on asuminen Itävallassa

PETERSEN

- Asumisedellytyksen asettaminen työttömyysetuuden saamiselle on lähtökohtaisesti ok; kuitenkin:
 - työttömät, jotka lähtevät muuhun jäsenvaltioon kuin toimivaltaiseen valtioon ”hakeakseen siellä työtä”, säilyttävät oikeutensa työttömyysetuuteen
 - työttömät, jotka viimeisen työskentelynsä aikana asuivat muun jäsenvaltion kuin toimivaltaisen valtion alueella (vrt. *De Cuyper*-tuomio, C-406/04)

PETERSEN

- Asumisedellytyksen täyttäminen oli helpompaa Itävallan työntekijöille
 - välillinen syrjintä
 - Itävalta ei pystynyt oikeuttamaan (yleisen edun mukaisilla pakottavilla syillä)

- **EUT:** Itävalta ei voinut asettaa asumisedellytystä ko. ”työttömyysetuuden” myöntämiselle, koska se ei pystynyt esittämään mitään sellaista seikkaa, jolla voitaisiin osoittaa, että tällainen edellytys on objektiivisesti perusteltu ja oikeasuhteinen.

PERHE-ETUUDET

ROMANA SLANINA, C-363/08

RS + itävaltalainen aviomies + Nina-tytär

- RS:lle maksetaan perheavustusta Itävallassa
- RS muuttaa Kreikkaan '97 ja ex-mies jää Itävaltaan
- RS on Ninan ainoa huoltaja. Isä velvollinen maksamaan elatusapua, vaikka ei maksa.
- RS sai Itävallasta perheavustuksia ja verovähennyksiä 01/98-10/03 yli 10 000 €
- Verovirasto päätti, että määrä palautettava, koska RS oli asunut tyttärensä kanssa Kreikassa pysyvästi v. '97 lähtien → Ninan "elinetujen keskus ja pysyvä asuinpaikka" ei ollut enää Itävallassa.

.. ROMANA SLANINA

- RS ei tehnyt lainkaan töitä ennen v. 2001, tämän jälkeen kausittain matkaoppaana

→ Ninan katsottiin kuitenkin olevan ex-miehen/isän ”perheenjäsen” (asetuksen 1408/71 1.f artikla) ja RS:lla oli siten oikeus kyseisiin Ninasta maksettuihin avustuksiin (73 artikla)

→ Jos RS työskentelisi siinä määrin, että hänelle syntyisi oikeus perhe-etuuksiin Kreikassa, oikeus Itävallan maksamiin perheavustuksiin keskeytettäisiin niin, että näitä avustuksia maksettaisiin vain ”erotuksen” osalta

HUDZINSKI, C-611/10

Hudzinski ja Wawrzyniak (PL) =

- Asumat PL, mutta työskentelivät muutaman kk lähetettynä / kausityöntekijänä Saksassa
- Kuuluvat Puolan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin (asetuksen 14.1.a ja 14a.1.a artikla)
- Molemmat Saksassa yleisesti (tulo)verovelvollisia
- Hakivat lapsilisää Saksasta (154€/kk) → hylky
- Saksan (=jäsenvaltion, jossa työskennellään tilapäisesti mutta joka ei ole toimivaltainen valtio) mahdollisuus myöntää lapsilisä?
- Onko sellainen Saksan kansallisen oikeuden sääntö OK, jolla suljetaan pois tämä etuus tilanteessa, jossa vastaava etuus saadaan/voitaisiin saada toisessa valtiossa?

.. HUDZINSKI ↔ BOSMANN

- *Pre-Bosmann:*
 - toimivaltaisen JV tulee soveltaa kansallista lakia
 - muu JV ei saa soveltaa, vaikka hlö kelpoinen
- *Bosmann (C-352/06):*
 - Belgian kansalainen, asuu DE, töissä NL
 - Lapsietuudet Saksasta asumisen perusteella
 - EUT: vaikka DE ei toimivaltainen JV, ei kuitenkaan estettä maksaa etuuksia, jos kansallinen laki sallii
 - rva *Bosmann* olisi menettänyt lapsilisät vapaan liikkumisen seurauksena (DE → NL; erot eduissa)
 - rva *Bosmannin* lapset asuivat Saksassa

.. HUDZINSKI

Etuuden peruste:

- *Bosmannin*: asuminen
- *Hudzinski* ja *Wawrzyniak*: tuloverovelvollisuus
 - asuminen heidän kohdallaan siten merkityksetöntä
 - haettu perhe-etuuskin rahoitettiin verotuloilla
- Saksa voi siis myöntää lapsilisän (edullisempi kansallinen laki)
- Sen tulee kuitenkin tällöinkin noudattaa EU-oikeutta (syrjimättömyys; ei haittaa vapaalle liikkuvuudelle):
 - Saksan kansallinen laki ei merkinnyt vain etuuden määrän vähentämistä toisessa valtiossa saatavan vastaavan etuuden määrällä, vaan tämän etuuden sulkemista kokonaan pois
→ EI OK! (haittaa vapaalle liikkuvuudelle)

BERGSTRÖM, C-257/10

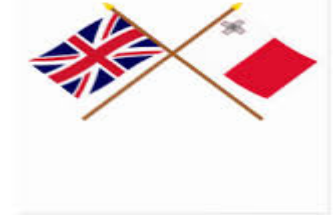
- *Bergström* (SE) oli asunut ja työskennellyt Sveitsissä tyttärensä syntymään saakka ('97-'02)
- Anoi vanhempainrahaa niiden tulojen perusteella, jotka hän oli saanut Sveitsissä työskentelystään.
- Myönnettiin vain perusmäärän suuruinen, koska ei ollut työskennellyt Ruotsissa synnytystä edeltäneiden 240 pvän ajan.
- **EUT:**
 - Bergström oli täyttänyt vanhempainrahan saamisen edellytyksen Sveitsissä tekemällään työllä
 - Perhe-etuuden määrä on laskettava siten, että otetaan huomioon sellaisen henkilön tulot, jolla on tällaiseen henkilöön verrattava kokemus ja pätevyys ja joka työskentelee vastaavissa tehtävissä sen jäsenvaltion alueella, jossa tätä etuutta vaaditaan.

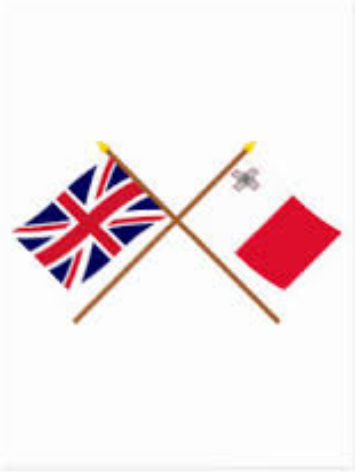
KOORDINAATIOASETUSTEN AINEELLINEN SOVELTAMISALA

KOMISSIO v. MALTA, C-12/14

- Malta vähensi maltalaisista vanhuuseläkkeistä UK:n virkamieseläkkeen määrän.
- **Komissio:** Malta rikkoi EU-oikeutta (asetusten 1408/71 ja 883/2004) päällekkäisyyksiä estäviä sääntöjä)
- Jäsenvaltioiden on *ilmoitettava* ne sosiaaliturvaetuuksia koskevat kansalliset lainsäädännöt ja järjestelmät, jotka kuuluvat asetusten asialliseen soveltamisalaan
 - muiden jäsenvaltioiden noudatettava näitä *ilmoituksia*
 - jos epäilyksiä: hallintotoimikunta, komissio, SEUT 259 tai 267 artiklan mukaiset menettelyt
- **EUT:** Muut jäsenvaltiot eivät voi omasta aloitteestaan itse määrittää, olisiko toisen jäsenvaltion lain tai säännösten katsottava kuuluvan kyseisten asetusten asialliseen soveltamisalaan.

KIITOS!

sonya.walkila@om.fi

